

Prese un informācija

Eiropas Savienības Tiesa
PAZIŅOJUMS PRESEI Nr. 190/21
Luksemburgā, 2021. gada 26. oktobrī

Spridums lietā C-109/20
PL Holdings

Savienības tiesībās ir aizliegts dalībvalstij noslēgt šķīrējtiesas līgumu, kura saturs ir identisks spēkā neesošai šķīrējtiesas klauzulai, kas ir ietverta divpusējā ieguldījumu līgumā starp dalībvalstīm

Tātad valsts tiesai ir jāatceļ šķīrējtiesas nolēmums, kas pieņemts, pamatojoties uz šādu šķīrējtiesas līgumu

2013. gadā *PL Holdings*, saskaņā ar Luksemburgas tiesībām dibinātai sabiedrībai, tika apturētas balsstiesības, kas saistītas ar Polijas bankā piederošajām kapitāldaļām, un tika izdots rīkojums tās pārdot piespiedu kārtā. Nepiekrītot šim *Komisja Nadzoru Finansowego* (Finanšu uzraudzības komisija, Polija) pieņemtajam lēmumam, *PL Holdings* nolēma sākt šķīrējtiesas procesu pret Poliju. Šajā nolūkā, pamatojoties uz divpusējo ieguldījumu līgumu (DIL), kas 1987. gadā noslēgts starp Beļģiju un Luksemburgu, no vienas puses, un Poliju, no otras puses ¹, *PL Holdings* vērsās šķīrējtiesā, kura ir paredzēta šajā līgumā ietvertajā šķīrējtiesas klauzulā ².

Divos 2017. gada 28. jūnija un 28. septembra nolēumos šķīrējtiesa secināja, ka tai ir kompetence izskatīt attiecīgo strīdu, konstatēja, ka Polija nav ievērojusi savus no DIL izrietošos pienākumus, un piespieda tai samaksāt *PL Holdings* zaudējumu atlīdzību.

Prasība atcelt šķīrējtiesas nolēumus, ko Polija cēla *Svea hovrätt* (*Svea* apelācijas tiesa, Zviedrija), tika noraidīta. Šī tiesa tostarp nosprieda – pat ja DIL ietvertā šķīrējtiesas klauzula, saskaņā ar kuru strīds saistībā ar šo līgumu ir jāatrisina šķīrējtiesas iestādei, nav spēkā, šī spēkā neesamība neliedz dalībvalstij un citas dalībvalsts ieguldītājam vēlākā stadijā noslēgt *ad hoc* šķīrējtiesas līgumu, lai atrisinātu šo strīdu.

Högsta domstolen (Augstākā tiesa, Zviedrija), kurā tika pārsūdzēts apelācijas tiesas nolēmums, nolēma vērsties Tiesā, lai noskaidrotu, vai ar LESD 267. un 344. pantu tiek liegts noslēgt *ad hoc* šķīrējtiesas līgumu starp strīda pusēm, ja šī līguma saturs ir identisks DIL paredzētajai šķīrējtiesas klauzulai, kas ir pretrunā Savienības tiesībām.

Tiesa virspalātas sastāvā attīsta savu judikatūru, kas izriet no sprieduma lietā *Achmea* ³, un nospriež, ka Savienības tiesības aizliedz dalībvalstij noslēgt šādu šķīrējtiesas līgumu.

Tiesas vērtējums

Pirmkārt, pamatojoties uz spriedumu *Achmea*, Tiesa apstiprina, ka DIL ietvertā šķīrējtiesas klauzula, saskaņā ar kuru vienas dalībvalsts ieguldītājs strīda gadījumā par ieguldījumiem citā dalībvalstī, kas ir noslēgusi šo DIL, var sākt šķīrējtiesas procesu pret šo pēdējo minēto valsti šķīrējtiesā, kuras kompetence šai valstij ir jāpieņem, ir pretrunā Savienības tiesībām. Līdz ar to šī šķīrējtiesas klauzula var apdraudēt ne tikai dalībvalstu savstarpējās uzticēšanās principu, bet arī Savienības tiesību iedabas kā tādas saglabāšanu, ko nodrošina LESD 267. pantā paredzētā prejudiciālā nolēmuma procedūra. Tādējādi minētā klauzula nav saderīga ar LES 4. panta

¹ Nolīgums starp Beļģijas Karalistes valdību un Luksemburgas Lielhercogistes valdību, no vienas puses, un Polijas Tautas Republikas valdību, no otras puses, par ieguldījumu veicināšanu un savstarpēju aizsardzību, kas parakstīts 1987. gada 19. maijā.

² DIL 9. pants.

³ Spriedums, 2018. gada 6. marts, *Achmea* ([C-284/16](#)) (skat. arī [CP Nr. 26/18](#)).

3. punkta pirmajā daļā ietverto lojālas sadarbības principu un apdraud tostarp LESD 344. pantā nostiprināto Savienības tiesību autonomiju.

Otrkārt, Tiesa konstatē, ka atļaut dalībvalstij, kas ir puse strīdā, kurš var attiekties uz Savienības tiesību piemērošanu vai interpretāciju, nodot šo strīdu šķīrējtiesas iestādei ar tādām pašām iezīmēm, kādas ir tai, kas ir paredzēta spēkā neesošajā šķīrējtiesas klauzulā, jo tā ir pretrunā Savienības tiesībām, noslēdzot *ad hoc* šķīrējtiesas līgumu ar tādu pašu saturu kā šī klauzula, faktiski nozīmētu apiet pienākumus, kas šai dalībvalstij izriet no Līgumiem, it īpaši no iepriekš minētajiem pantiem.

Vispirms šādam *ad hoc* šķīrējtiesas līgumam attiecībā uz strīdu, kura kontekstā tas būtu noslēgts, būtu tāda pati iedarbība kā attiecīgajai šķīrējtiesas klauzulai. Šī līguma jēga esot tieši aizstāt šo klauzulu, lai saglabātu tās iedarbību, kaut arī tā nav spēkā.

Tālāk attiecīgās dalībvalsts pienākumu apiešanas sekas nebūt neesot mazāk nopietnas tāpēc, ka runa ir par individuālu gadījumu. Faktiski šo juridisko pieeju varētu izmantot daudzos strīdos, kas var attiekties uz Savienības tiesību piemērošanu un interpretāciju, tādējādi atkārtoti apdraudot šo tiesību autonomiju.

Turklāt ikviens dalībvalstij adresēts šķīrējtiesas pieteikums, pamatojoties uz spēkā neesošu šķīrējtiesas klauzulu, varētu ietvert šķīrējtiesas piedāvājumu, un šī valsts tādējādi varētu tikt uzskatīta par tādu, kas ir piekritusi šim piedāvājumam tikai tādēļ, ka nav izvirzījusi konkrētus argumentus pret *ad hoc* šķīrējtiesas līgumu. Šādas situācijas rezultātā tiktu saglabātas saistību – kuras šī dalībvalsts ir uzņēmusies, pārkāpjot Savienības tiesības, un kuras tādējādi būtu atzīstamas par spēkā neesošām, – sekas atzīt tās šķīrējtiesas iestādes kompetenci, kura izskata strīdu.

Visbeidzot, gan no sprieduma *Achmea*, gan no Savienības tiesību pārākuma un lojālas sadarbības principiem izriet, ka **dalībvalstis ne tikai nevar apņemties no Savienības tiesu sistēmas izslēgt strīdus, kas var attiekties uz Savienības tiesību piemērošanu un interpretāciju, bet arī, tā kā šāds strīds ir iesniegts izskatīšanai šķīrējtiesas iestādē atbilstoši saistībām, kas ir pretrunā minētajām tiesībām, tām ir jāapstrīd tās šķīrējtiesas klauzulas vai tā *ad hoc* šķīrējtiesas līguma spēkā esamība, saskaņā ar kuru minētajā iestādē izskatīšanai ir iesniegts strīds**⁴.

Tādējādi ikviens dalībvalsts mēģinājums kompensēt šķīrējtiesas klauzulas spēkā neesamību, noslēdzot līgumu ar citas dalībvalsts ieguldītāju, būtu pretrunā šim pienākumam apstrīdēt tās spēkā esamību un tādējādi varētu padarīt par prettiesisku pašu šī līguma pamatu, jo tas būtu pretrunā Savienības tiesību sistēmā valdošajām pamatnormām un principiem.

Līdz ar to Tiesa secina, ka **valsts tiesai ir jāatceļ šķīrējtiesas nolēmums, kas pieņemts, pamatojoties uz šķīrējtiesas līgumu, kurā nav ievērotas Savienības tiesības.**

ATGĀDINĀJUMS. Lūgums sniegt prejudiciālu nolēmumu ļauj dalībvalstu tiesām to tiesvedības ietvaros uzdot jautājumus Tiesai par Savienības tiesību interpretāciju vai Savienības akta spēkā esamību. Tiesa neiztiesā strīdus, ko izskata valstu tiesas. Valsts tiesai ir jāatrisina lieta saskaņā ar Tiesas nolēmumu. Šis nolēmums līdzīgā veidā ir saistošs citām valstu tiesām, kurām ir jāatrisina līdzīgas problēmas.

Neoficiāls dokuments plašsaziņas līdzekļu vajadzībām, kas Tiesai nav saistošs.

Pilns [sprieduma teksts](#) tiek publicēts CURIA tīmekļvietnē pasludināšanas dienā.

Kontaktpersona presei: Gitte Stadler ☎ (+352) 4303 3127

⁴ Secinājums, ko apstiprina arī Nolīguma par divpusēju ieguldījumu līgumu izbeigšanu starp Eiropas Savienības dalībvalstīm (OV 2020, L 169, 1. lpp.) 7. panta b) punkts.